

ב"ה

קונטרס
מי לה' אלי

ח"א

יהדות ומודרניזציה

הקדמה

תכינו הרבה אבנים, לָפֶן וביצים, כי יתכן ותתעצבנו...

אני מודיע לכם זאת מראש, כדי שמי שזה לא מתאים לו שלא יכנס לזה, קונטרס זה עוסק בעומק מהות החיים, יתכן ואתם בני 119 ו-11 חודשים ו-29 יום וחצי, אינני רוצה לאכזב אתכם, אבל מה אעשה, אני מוכרח להודיע את האמת שלפי דעתי.

אבל תקראו, וממה נפשך, אם זה נכון, איפה ומתי שאתם נמצאים, אם עדין אינכם בדרך הזאת אז פשוט תעשו פרסה, אם לא – פשוט תמשיכו הלאה כאילו לא אמרתי כלום, אני לא מפחד לכתוב, ואתם אל תפחדו לקרוא, כי האמת יורה דרכו, ואם אתם מחפשים אותו, אזי בכל מקום שהוא תמצאו אותו מבצבץ...

והכתוב צווח ואומר: "יבש חציר נבל ציץ ודבר אלקינו יקום לעולם!"

פרק א:

האמת שבעומק החיים השטחיים

בקהלת רבה פ"ד כתבו חז"ל את המשפט הבא: "אין קץ לכל העם אשר היה לפניו, אין קץ לכל הדורות שאבד יצר הרע. גם האחרונים לא ישמחו בו, שנשמעין לו", אותם מיעוט האנשים שזוכים לקרוא את המשפט הנ"ל, רובם אינם זוכים להתעמק בו, משפט יפה, נחמד, ו... הלאה.

אבל אם נשים לב לתרגם את המשפט הזה לעברית נצטרך לכפות את עצמינו להוציא את האמת מהפה, לומר אותה בהתעלמות גמורה והכחשה מלאה למצב שלנו, כי לא נוכל לברוח מהאמת, בסוף היא תשיג אותנו היכן שהוא...

אז אני מוכרח להודיע עכשיו, מי שרוצה לברוח מהאמת – חבל על זמנו, ילך ויאכל פלאפל, כי בקונטרס זה אני מתכנן בעזה"י להשליך לפנינו את האמת הצורבת, כמות שהיא, בעלי לב חלש [כלומר המכורים ליצר ואינם יכולים לו] נא לסגור כעת את הקונטרס.

ובכן, אם החלטת להמשיך לקרוא, אין לך מנוס, אבל אשריך! כי בחרת באמת.

פרק ב:

חיי האמת וחיי השקר

אין לנו ספק בנכונות המאמר הנ"ל מהמדרש, דהיינו בתרגום לעברית: "אין סוף ל-כ-ל האנשים שבעולם שכ-ו-ל-ם נאבדו בידי היצר הרע – דהיינו הרצון השלילי שמושך אותם לרע, גם היום שהיה צריך להיות – בעיקרון – שילמדו כבר הלקח, גם נשאר אותו המצב, וזאת מפני מה? כי עדין כ-ו-ל-ם שומעים ליצר הרע, ולא מצליחים להפסיק..."

אז הכל אבוד? אין סיכוי? התשובה: חס וחלילה!! אם כתוב בתורה: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' וגו'", אות היא שבאפשרותנו להתנתק מה"עולם" הכללי ש"כולו" נאבד בעטיו של נחש.

אבל לצורך כך עלינו למצוא את נקודת הכשלון ולהצביע עליה, הנה! זה המכשול! הרימו מכשול מדרך עמי!!!

אבל איך נוכל להגדיר ולתאר את המושג שממנו נובע הכשלון, וגם אם נצליח, וכי יש למישהו המחשבה שמא אפשר לשכנע עם שלם או קבוצה לפחות – להתבונן ולהישיר את דרך החיים? [אם לא במצב של מצוקה כמו בנינוה וכיוצא בזה].

התשובה פשוטה, כל אחד צריך לדאוג לעצמו! כן אם אתה רוצה לחיות תדאג לעצמך! אין דבר, תעזוב את אבא ואת אמא, סבא וסבתא והחברים, והשטויות...! ותתחיל לחיות את האמת! [אם מתחיל לכאוב לך הראש או הבטן – ברשותך לסגור את הקונטרס ולהמשיך במה שהיית באמצע מקודם].

מי שיש לו אופציה אחרת להינצל מהמכלול שנזכר לעיל בשם המדרש – שיתקשר עכשיו ל 101...

פרק ג:

המודרניזציה

ברור, בלי ספק, שרוב ככל מי שתשאל אותו האם הוא בין יורשי הגיהנם יענה לך שהוא מאד מקוה שלא, כי בס"ה אין לו סיבה מיוחדת להיות שם... "ראה" – הוא יגיד לך – "אני קם כל יום בזמן, מתפלל טוב, לומד טוב, ישן טוב, מה כבר יכול להיות?! אני חרדי כמו כולם", אין לי תיקים בשחור, אני לא מחביא איפון או מה, אני אמיתי..."

והסיבה שכך יענו רובם ככולם היא מפני שרובם ככולם הם מה'כולם' הנ"ל, כי הפחד מהגיהנם נמצא אצל החניוקים/צולים... סליחה על המילה, אבל זה מה שקיבלתי מהרחוב, שיש צול ויש רגיל ויש מודרני, כמובן שיש עוד, למשל 'חרדי לייט' וכו', אבל בצבור ההדוק זה זה.

חניוק/צול הוא מי שאוהב רוחניות, תמיד הוא מצטדק יותר מכולם, יללה, אל תהי צדיק הרבה, מודרני הוא גם טיפש, הוא רוצה להיות כמו חילוני או כמו חרדי שיחליט.

אז יש לי שאלה, תגדירו לי בבקשה את ה'רגיל'.

אה... בה... גה...

תודה רבה על התיאור, עכשיו אומר אני: "רגיל הוא מי ש'מכבד את עצמו', הולך עם בגדים טובים ש'מתאימים לחברה', הולך לטיולים ולהנות קצת מהחיים, בסדרים הוא בבית מדרש, בבין הסדרים הוא 'נח', בערב הוא 'מתאוורר', וכו' וכו', בקיצור: רגיל כמו 'כולם'.

אז על זה אנחנו מדברים, על ה'כולם' הזה.

סליחה שעצבנתי, אתם עדיין יכולים לסגור את הקונטרס, אבל בזהירות – לא בחבטה, שלא יקרע...

מי שהוא לא מושפע מה'כולם', דהיינו המודרניזציה [!] הקבוצתית, שירים אצבע. זה ברור שה"עולם" לדורותיו דבק בדרך השניה, לכן זה לא פלא למה חז"ל במדרש התבטאו כך...

פרק ד:

להנות מהחיים

כלפי מה הדברים אמורים?

לא חסרים ביאורים והשקפות, המובאים ומוסברים הדק היטב, בכל מיני ספרים או מה, אבל בואו ננסה בעצמינו להכליל את הנושא להבחנה מסוימת שהיא אמיתית באמת.

כוונתי, שכבר היו ויש לרוב, מי שזה נגע ללבו, ומן הסתם זה כבר עלה על הפרק אין ספור פעמים, וטובי המוחות נתנו דעות שלמות בנושא, לא שזה עוזר לנו, אבל שלא נפטר בזה, ושלא נסחף עם זה, כי אנחנו מנסים להגיע למקום מסוים, למסקנה של אמת, לא לברוח מהאמת...

אז בואו ונערוך ניתוח סלקצייטיבי בין שני סוגי האנשים הכלליים בעולם, המחזיקים בשני דרכים, שזה נובע משני סוגי שאיפות/חתיירות של האנושות בעולמנו.

יש שני מיני השקפות בענין הפקת מירב ההנאה מהחיים, הראשונה מצליחה והשנית נכשלת.

בואו נפתח בדרך הכושלת.

הדרך הכושלת היא, שאדם חי בצורה טבעית, כמו כל בעל חי, דהיינו שתהיה לו נטייה טבעית לחפש את הצרכים הגופניים או הנפשיים שלו על מנת להנות מהחיים, וזה גורם חוסר התבוננות בטיב החיפוש ממבט תורני או מוסרי, כלומר צורת החיפוש הזו היא במילים בוטות – פשוט לנבור בזבל – בעולם הזה, בכל התאוות, למצוץ כל מה שאפשר, לחפש להיות מבסוט מהחיים.

לא נתכחש למציאות, שרוב בנין ומנין האנושות מחרה-מחזיק בדרך זו... אולי גם... אה... לא אנחנו כמוהו, אבל סבתא שלנו...

ובואו ונחזור לדרך הראשונה.

יש את המושג "אהבה", אין למושג זה הסבר, אבל זאת אנחנו יודעים על פי חז"ל ש"האהבה מקלקלת את השורה", כלומר, היא יכולה לשנות את הטבע האנושי, את רצונותיו, את השקפותיו, וכיוצא בזה.

זה נכון, הטבע גורף לדרך הכושלת, האנושות הנואשת מתגנדרת והולכת במורד צוק היצרים השליליים, השטחיות זועקת, גם ה'רגילים' שאינם צולים או מודרניים נכללים בזה, [סליחה, די, אל תתעצבנו], כי רובם יהדותם הכללית תלויה בציבור, כלומר עומדים צפופים-צפים ומשתחוים רווחים... כולם עומדים בגלל כולם, בגלל הלחץ, מחזיקים האחד את השני, אבל כאשר הם רווחים הם משתחוים בפישוט ידיים ורגלים וארבע אמות מהם והלאה...

אבל יש דבר אחד, שנותן תעצומות לאדם היהודי, דהיינו האהבה לבורא העולם, וממילא קיום רצונו, וממילא כל הדרך השאיפה והחתירה התחייתית כל כולה מוקדשת – לא לנבור באשפות או כל איך שתקראו לזה – אלא לעשות נחת רוח ליוצרנו...

לא! אל תבינו אותי לא נכון, זה לא סיבה זה סימן, זה לא תלוי באיזה בגדים לובשים, לאן הולכים, או מה עושים במשך החיים בכל מיני סיטואציות פרטיות, אלא זה תלוי במניע של המעשה, למה עשית את זה, בגלל החברה וכיוצא או נטו בגלל שאתה אוהב את ה' וחפץ לעשות את רצונו, ובלי לחפש את הרווח מזה, וממילא בדרך כלל זה מתבטא בכך שהאדם קצת שונה מהציבור, בין בלבוש או פעולה, [ואז הוא נקרא צול], הוא אשר דיברנו – "זה לא סיבה זה סימן"!

מי שלא הבין את מה שאמרתי, שיעזוב את הקונטרס, הוא אינו מיועד עבורו, [בעצם בדיוק הפוך, אם הבנת הצלחת, אם לא – תמשיך לקרוא, אולי יש תקווה...] אם אתם רוצים לדעת אם הבנתם אז תעברו את הבוחן הבא.

א. מה התכוונתי בכל הבלה בלה שכתבתי?

1. כלום, פשוט רואים שאתה בצד של הצולים, של הבני-ברקים המצומצמים, אין לך מושגים איך אפשר לעבוד את ה' עם להיות ה'רגיל' שחרפת.

2. שצריך להיות צול, אופףףףף! אין לי כח לזה, המאסת עלי את כל החיים, עדיף להכנס לגיהנם ולא להיות עכשיו צול כל החיים.

3. ערבבת בין שני עניינים, ריבוננו! מה הקשר בין מודרניזציה לדרכים בעבודת ה'.

4. שהתחלה היא בדיוק הפוך, קודם כל מסתכלים איזה דרך האדם בחר, וממילא אפשר לדעת לבד ברוח הקדש אם הוא צול או רגיל, כי כל תורת הצול והרגיל אין זה רק השלכות בעלמא.

אני מעדיף להשאיר לכם את התשובה לעצמכם כנקודה למחשבה...

בכל אופן לבל נסטה מהדרך.

כמו שהזכרתי בהתחלה, דרך זו ורק זו היא המובילה להנאה האמיתית, והדרך השניה כושלת בזה. וההסבר פשוט, הנאה אמיתית מלוות באושר וסיפוק, וזה לא ימצא אלא רק בדרך זו.

פרק ה:

שאלת השאלות ותשובת התשובות

ומכאן לתמיהה העיקרית.

למה הדרך הראשונה מצליחה להביא הנאה אמיתית – המלוות באושר וסיפוק, והדרך השניה לא מצליחה?

זה שלעשות את הדבר הנכון זה מסוגל להביא שכר כזה ושלשגות בדבר הבלתי נכון זה מסוגל לעונש כזה – זה מובן, אבל איך זה תלוי זה בזה בצורה טבעית?

התשובה כל-כך פשוטה, שאני יכול לשער שאולי כבר חשבתם עליה בעצמכם.

הנפש בנויה עם תכונות מסוימות, חלקן קבועות בלתי ניתנות לשינוי, אחת מהן היא זו, שאם לא נתת לה את הדרך הנכונה היא תתנקם בך, ומדרש מפורש הוא בקהלת רבה, ומוזכרת במסילת ישרים: "אמר רבי חנינא בן יצחק, כל מה שיעמל אדם מצוות ומעשים טובים, לפיו, ולא לפי בנו ולא לפי בתו; וגם הנפש לא תמלא, שהנפש יודעת כל מה שהיא עמלה לעצמה היא עמלה, לכך אינה שבעה לא תורה ולא מעשים טובים, משל למה הדבר דומה לעירוני שנשא בת מלכים, אם יביא לה כל מה שבעולם אינן חשובין לה כלום, למה, שהיא בת מלך. כך הנפש אלו הבאת לה כל מעדני עולם אינם כלום לה, למה, שהיא מן העליונים. שלשה אין מחזיקין טובה לבעליהן, הנפש, והארץ, והאשה. הנפש מנין, שנאמר: וגם הנפש לא תמלא וכו'".

דברי המדרש הקדושים, לבטח כבר פעלו את פעולתם, ובכל זאת, בשפת הפילוסופים ההסבר הוא, שמילוי רצונות שליליים של נפש הבהמית, מזיקים ודוחקים לנפש השכלית, ולעומת זאת הזנת הצרכים במדה נכונה, עם מילוי המשיכות השכליות, מבריאים את הנפש השכלית, וממלאים אותה באושר וסיפוק וכו'.

ובשפה התורנית: הדרך הראשונה היא של יצר הטוב, והיא האמת, ואנו מאמינים כי הנפש בנויה בהתאם לזה, והשניה – של היצר הרע, והיא שקר, ואנו מאמינים באמונה

שלימה שאינה אלא רק נזק לנפש, וממילא אל לנו להתפלא מההשלכות הפשוטות והברורות....

פרק ו:

דרך המלך

אינני יכול לערוך קטלוג או תוכן עניינים בסוגי הקבוצות, מכמה טעמים:

א. שלא יאמרו שיש לי נגיעות.

ב. כי זה באמת לא קשור, זה לפעמים ענין של ממון או משפחה או כל סיבה אחרת, שגורמת לאדם להמצא בקבוצה שאינה הולמת אותו.

ג. כי כמו שאמרנו, האדם המעוצב ע"י קבוצה, זה לא מראה עליו עדין מה הוא באמת, זאת אע"פ שבדרך כלל במשך הזמן הוא נהיה באמת בסוג של הקבוצה בה הוא מצוי, וכמבואר ברמב"ם ז"ל בריש פ"ו מדעות.

ומן הסתם יש עוד כמה טעמים, איך לא התעמקתי הרגע בתוך כדי הכתיבה.

ובכל אופן אני יכול לומר בבירור [גם כן מכמה טעמים נגדיים] שהציבור ה'צול', שמקורו והתקהלותו העיקרית מתחילה בדרך כלל במקומות כמו בני ברק, או קרית ספר, וכיוצא בכל המקומות האלה, משום מה הם יותר בצד של האמת של היצר הטוב, מאשר הציבור הבלעדי שאינו – איך להגדיר את זה – "שאינו מהבני-ברקיים המצומצמים", אלא טעמו קצת את המושגים הנאורים שאקוה לדון בהם בהמשך.

תהיו חכמים, ואל תבינו אותי לא נכון, אינני מתכוון כלל וכלל – גם לא ברמז או משהו כזה – לקטלג לפי עיר או קהילה, רק השתמשתי בשפה המקובלת, דהיינו לדוגמא מה שכתבתי "בני-ברקיים", לא התכוונתי דוקא מי שגר בבני ברק, כי הרבה מהבני-ברקיים אינם "בני-ברקיים" והרבה מערים אחרות הם כן "בני-ברקיים", ודוק היטב.

למה דעתי נוטה שהמצומצמים הנ"ל קרובים לאמת?

התשובה הפשוטה על רגל אחת היא: מפני שלפי החלוקה הכוללת שנתבארה בפרק ד, דהיינו שישנם המחפשים ליהנות מהחיים והאחרים עובדים לפי רצון ה' מתוך האהבה אליו, אז כאשר אני מסתכל מי נוהג כך ומי כך, משום מה נראה לי שההולכים בדרך המצליחנית הם המצומצמים הנ"ל, ואילו המתרחבים – כמובן לצורך עבודת ה' – הם הולכים בדרך הכושלת.

אינני יודע מי אתה הקורא הנעים, אך אל תפגע, הבחירה בידך לאן תשייך את עצמך...

ובכל זאת יקשה לנו:

הרי אלה אינם יותר צדיקים מאלה דוקא, הרי הכל זה בסך הכל חברה ומודרניזציה, לא מדובר פה על עבירות חס ושלום, אלא רק על קדש עצמן במותר לך, מה! בסך הכל ההבדל שהמצומצמים חושבים את עצמם בדרגה של קדש עצמן וכו', והפתוחים משלימים עם מה שהם.

כמה תשובות בדבר:

א. החממה – דרך המלך.

ב. השאיפה והרצון הם כבר חלק מהגדלות.

ג. העבודה – לעלות כדי לא לרדת.

ד. איפה שאתה מניח את עצמך, בין בציבור ובין בסיפוקי הנפש, שם אתה באמת.

ונסביר אי"ה יתברך:

א. החממה – הם נמצאים במקום שכולם ברוח של קדושה, רוח של להתחזק ולחזק, איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמרו חזק, מדברים על זה, חיים את זה, גם מי שלא בדרגה הזאת, גם מי שנכשל לפעמים, אבל הדרך... הדרך היא דרך המלך!

ב. השאיפה – מה אתה רוצה להיות בחיים? אם אתה רוצה להיות גביר עשיר, הרי לא תתבטל, אלא תעבוד קשה כל החיים שלך להגיע לזה, הראש שלך יהיה שם, אז אתה שם, אפילו אם אתה לא בדרגה הזאת, כמו שאמרו בתוספות: "דרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול", אז זה כבר בהתחלה, ההולך ללמוד אפילו אם אינו אדם גדול כבר, אבל הוא כבר בדרך אז הוא 'שם', הוא כבר חצי אדם גדול, כי השאיפה והרצון הם כבר חלק מהגדלות.

ג. העבודה – אם אתה עובד על משהו, רוצה או לא רוצה, אתה מתקדם, מתמחה, על אחת כמה וכמה כאשר אתה רוצה בזה, ויש לך מרץ, אז אתה כל הזמן רק עולה ומתעלה בלי סוף, כמה שאתה יותר במצב של עליה, אז אתה יותר ויותר מתקרב לאן שאתה צריך להגיע, אבל מי שלא, אז הוא רק יורד ויורד בלי סוף, והכל הפוך... ה' ישמרנו, וכמו שהגר"א ז"ל אומר במשלי על הפסוק: "ארח חיים למעלה למשכיל למען סור משאון מטה", אומר ז"ל: "האדם נקרא הולך שצריך לילך תמיד מדרגא לדרגא ואם לא יעלה למעלה ירד מטה מטה ח"ו וכי בלתי יאפשר שיעמוד בדרגא חדא וזהו אורח חיים למעלה וגו' למען וגו' כדי שלא יטה לרדת למטה שאולה ומחמת האורח חיים יסור משאול".

ד. זה לא נכון להגיד: "אל תחיה באשליה – אתה לא שם", כי כידוע מספרי הנסתר, (עיין מגיד מישרים ושער הגמול ועוד), שאיפה שהמחשבה נמצאת – זהו האדם, הוא רוצה להיות שם, הוא מנסה לטפס לשם, הוא דבק בכחות הקדושה וברוחניות ששם, אז הוא שם!

כל התירוצים הללו של: "אני מכיר את עצמי", "אני לא הולך לעבוד על עצמי", וכולי וכולי, הכל ללא יוצא מן הכלל – תקשיבו טוב – או שזה טפשות פתיות וחוסר חכמה ודעת ברמה טוטאלית [= סליחה], או התחמקות!

הבורא אומר לך: "חייך בידך כחומר ביד היוצר! אנא!!! מה ה' אלקיך שואל מעמך, כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך, לשמר את מצות ה' ואת חקתיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך".

יראה, אהבה... ללכת בדרכו! בטל רצונך מפני רצונו.

יש הרבה מאוד מאוד פסוקים ומאמרים, אבל תפסת מרובה לא תפסת, אבל ברור שאנו חיים – לא לעצמינו, על אלה שחיים לעצמם עד היום – נאמר המדרש הראשון, "אין קץ לכל הדורות שאיבד יצר הרע"...

פרק ז:

הכל שוין לקבר

והיית עלול לחשוב שהמצומצמים נהנים פחות, כי הם יורדים לגינה מתחת לבית להתאוורר, במקום לנסוע לנגב להטיף זיעה, ולחרמון לעשות גלגולי שלג בצינה, וחוגים סיבוב שכונתי עם האשה במקום לקחת אותה למפלי הניאגארה...

בא לא נדבר על הגועל נפש, אני מתחיל להרגיש סלידה כשאני מזכיר את הטיולים האלה – בפרט של חו"ל, אז כדי שאני לא אקיא בואו נמשיך לקטע הבא.

אם תרצו מקור תורני – קבלו! אם תרצו חוות דעת פסיכולוגית-פילוסופית – קבלו!

איתא בקהלת רבה פרשה י"ב בזה"ל: "הבל הבלים, תני החזיק עשיר בדבר טוב, תחלתו רעב הוא לו, המתישן בו עשאו למרמס, גם עני כי דל חלקו, גם עניו לגבות ממנו חלק שמעז בו עשיר, לזה תאוה ולזה תאוה, שניהם שוין לקבר, הכל הבל".

היסוד הזה מוזכר גם בספרי הפילוסופים, להבדיל א"ס הבדלות, אז קיבלתם! הענין מוסכם שאותה הנאה שמפיק הטיפש בניאגארה, החכם מפיק בסיבוב השכונתי.

אין דבר, תקחו כסא, תשתו כוס מים, אני יכול להבין... אחרי השקעה כ"כ גדולה של ממון וזמן וכו' – לגלות פתאום שהיה אפשר להשיג את זה מתחת לבית בחינם, זה בהחלט מבאס, אבל העצבים לא עלי, אלא על [אני מפחד לכתוב] חז"ל...

יתירה מזאת, הכן עם הטלפון לאמבולנס, מה שתעשו או שלא תעשו, ההנאה שנגזרה לבן אדם לא תתרבה או תתמעט ע"י השתדלותו ורדיפתו אחריה או המנעותו מזה.

אם זה מעצבן אתכם תתעצבנו על עצמכם, תתחזקו באמונה...

פרק ח:

יתר מרעהו צדיק

אחרי שהתברר לנו שלשניהם יוצא אותו הדבר, אז מה ההבדל?

התשובה – כמו שכבר נתבאר למעלה – ההבדל הוא: השמחה, האושר הנצחי, הסיפוק הנפשי, ועל כל אלו – המרגוע הנפשי, ההרגשה העמוקה שפשוט כ"כ טוב לי בחיים! אין יותר טוב מזה! ולא חסר לי כ-ל-ו-ם!!!

האח! אין את זה להם... רק לאמיתיים!

לכן אני לא מתפלא כאשר אני שומע מהצדדים אנחות החמצה... אני רק מודה ומשבח לה' שלא שם חלקנו כהם, וצועק לעתיד לבוא שלא אגיע לידי כך חס ושלום.

שלמה המלך – החכם מכל האדם, והעשיר מכל האדם, אמר: "ריש ועושר אל תתן לי, הטריפני לחם חוקי, פן אשבע וכיחשתי ואמרתי מי ה', ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלקי"...

לחיות בפשטות, כן! עם הלחם והבצל, הטריפני לחם חוקי! פן אשבע וכיחשתי ואמרתי מי ה' חס ושלום...

אם אדם יכול להעביר את כל ימיו בנעימים, להיות "מצומצם" שטוב לו בחיים, אז למה לעשות את כל ימיו מכאובים וכעס עניינו, גם בלילה לא שכב לבו.

מלבד שזה רצון ה', ואלו הלכות מודרכות וערוכות בבירור, מחז"ל דרך כל הקדמונים ראשונים ואחרונים וכל הפוסקים עד עתה, מלבד כל זאת, הרי זה דרך המלך! דרך האמת המצליחנית!!!

תהי חכם ואל תהי טיפש, זו בחירה שלך, אבל זו העצה שלי, תתאים את עצמך למציאות, כי המציאות לא תתאים את עצמה אליך, אם תרצה להפיק את מירב ה"טוב" של החיים, מכל הבחינות, לך על דרך המלך! בהצלחה!!! ☺

